

Hautausmaiden hoitosuunnitelman hyväksyminen

Yhteinen kirkkoneuvosto 28.5.2026
251/03.03.01/2026

Esittelijä Vs. seurakuntayhtymän johtaja Forsén Stefan

Päätösehdotus

Yhteinen kirkkoneuvosto päättää esittää yhteiselle kirkkovaltuustolle, että se päättää
1) vahvistaa liitteenä olevan hautausmaiden hoitosuunnitelman ja
2) hyväksyä hoitosuunnitelman osana ainaishoitosopimusten hoitotavan käytäntöjen täsmentämisen.

Käsittely

Päätös

Selostus

Taustaa

Yhteisen Kirkkojärjestyksen (657/2023) mukaan hautausmaille tulee laatia hoitosuunnitelma, jossa määritellään seurakuntayhtymälle kuuluva hautausmaan perushoito ja esitetään hautausmaan vuotuiset hoitotoimenpiteet sekä pidemmällä aikavälillä toteutettavat kunnostustyöt (KJ 3:58 §).

Hautausmaiden perustehtäviä ovat hautaaminen ja hautausmaan hoito sekä tuhkaus krematoriossa. Hautausmaiden mukaan hautausmaan ylläpitäjän tulee hoitaa hautausmaata sen arvoa vastaavalla ja vainajien muistoa kunnioittavalla tavalla (Hautausmaailaki 457/2003 5.luku 3. §).

Kirkkolainsäädännön uudistukseen sisällytettiin kirkkojärjestyksen vaatimus hautausmaan hoitosuunnitelman laatimisesta. Hautausmaan hoitosuunnitelmassa täsmennetään seurakuntayhtymän ja hautausmaiden haltijoiden välistä työnjakoa hautausmaiden hoidossa. Hautausmaan hoitosuunnitelman tavoitteena on lisätä myös hautausmaiden hoidon suunnitelmallisuutta.

Kirkon keskushallinnon ohjeistuksessa todetaan kunnossapitoluokituksen ja hoitosuunnitelman tarpeellisuus kunnossapitotoimenpiteiden oikein kohdentamisessa sekä kunnossapidon kustannustehokkuuden ja hyväksyttävän kunnossapitotason saavuttamisessa.

Päätösehdotuksen perustelut

Helsingin seurakuntayhtymän hautausmaiden hoitosuunnitelman laatimisessa on hyödynnetty Hautausmaiden hoitosuunnitelman laatintaopasta (Seurakuntapuutarhurit ry 2022). Oppaan tarkoituksena on toimia valtakunnallisena hoitosuunnitelman mallina, jonka seurakunnat ja seurakuntayhtymät voivat ottaa käyttöön ja laatia sen perusteella hoitosuunnitelman hautausmaalleen. Oppaan perusteella voidaan yhtenäistää hautausmaiden kunnossapidon perusteita ja toimintatapoja seurakunnissa ja seurakuntayhtymissä eri puolilla maata.

Hautausmaan hoitosuunnitelma toimii yhtenä omaisuuden hallintatyökaluna sekä sitä voidaan käyttää perusteena valtion rahoituksen kohdentamiselle. Lisäksi se on apuna kunnossapidon töiden suunnittelussa, toteutuksessa ja urakoinnissa. Hautausmaan hoitosuunnitelma helpottaa kunnossapitokustannusten laskentaa sekä kunnossapitoon käytettävien varojen kohdentamista.

Hautausmaiden hoitosuunnitelmassa esitetyt kunnossapitotöihin liittyvät vaatimukset ja ohjeet perustuvat Viherympäristöliiton julkaisuun Viheralueiden kunnossapidon yleinen työselostus VKT 2021. VKT nojaa puolestaan Viheralueiden kunnossapitoluokitus RAMS 2020 -julkaisun kunnossapitoluokkiin sekä Infra 2017 Kunnossapitonimikkeistön käsitteisiin ja jaotteluun.

Hautaus-toimen vastuulla olevia hautausmaiden kunnossapitotöitä ovat:

- hautausmaan kulkuväylien ja pysäköintialueiden kunnossapito
- hautausmaiden yleisten alueiden kasvillisuuden kunnossapito
- hautausmaarakenteiden ja -kalusteiden kunnossapito (mm. portit, aidat, penkit, valaisimet, pyörätelineet, opasteet, hulevesijärjestelmät, kasteluvesijärjestelmät ja kameravalvonta)
- yleinen puhtaanapito ja jätehuolto
- yhteisten muistelupaikkojen kunnossapito hautausmaan käyttösuunnitelman mukaan
- muistolehtoon, sirottelualueille ja muualle haudattujen vainajien yhteismuistelupaikoilla hautausmaa vastaa muistelupaikkojen yleisilmeestä. Hautausmaalla on oikeus poistaa rikkoutuneet ja huonokuntoiset muistoesineet.
- sankarihauta-alueiden ja muiden merkittävien hauta-alueiden kunnossapito
- seurakunnalle ja seurakuntayhtymälle palautuneiden ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden hautojen hoito kirkkovaltuuston päätöksen mukaan.
- hautausmaarakennusten kuten kappeleiden, kylmiöiden, huoltorakennusten sekä krematorioiden käyttökunnon ja toiminnan varmistaminen
- kunnossapitotöihin liittyvän konekaluston ja laitteiden huollon ja toimintakunnon varmistaminen

Kirkkolain (652/2023) 3 luvun 33 §:n mukaan haudat on pidettävä hautausmaan arvoa vastaavasti hoidettuina ja haudan hoidosta vastaa hautaoikeuden haltija. Omaisten vastuulla on yksittäisen haudan hoito hautamuistomerkkeineen. Reunakivellisellä haudalla omaisten vastuulla on hoitaa koko reunakivien rajaama alue. Omaiset kustantavat kokonaisuudessaan yksittäisen haudan hoidon sekä hautamuistomerkkiin liittyvät hankinta- ja hoitokustannukset.

Omaisten hoitovelvoitteita ovat:

- haudalle hankitun hautamuistomerkin hoito ja turvallisuudesta huolehtiminen
- haudan kasvillisuuden hoito kevät- ja syyssiivouksineen
- nurmikon leikkaaminen ja siistiminen arkkuhauta-alueella 100 cm ja uurnahauta-alueella 70 cm hautamuistomerkin edestä (käytäväalueet hoitaa hautausmaa)
- haudalle tuoduista muistoesineistä huolehtiminen
- roskien poistaminen haudalta (muun muassa palaneet hautakynntilät)
- reunakivien rajaaman hauta-alueen hoito

Kaikki haudalle tuotavat esineet ovat omaisten omaisuutta ja heidän vastuullaan. Tämä koskee muistomerkkejä, taideteoksia, muistoesineitä, kasveja, lyhtyjä yms. Hautausmaa ei korvaa rikkoutumisesta, kolhiintumisesta, katoamisesta, kaatumisesta, likaantumisesta tai ilkeivallasta aiheutuneita vahinkoja. Esineitä ei ole

myöskään vakuutettu hautaustoimen puolesta. Hautamuistomerkin (taideteoksen) vakuuttamista voi selvittää omaisten omasta vakuutusyhtiöstä kotivakuutukseen liittämällä.

Valtio, kunta, kulttuuriperintöä vaaliva yhdistys tai (ulkopuolinen) yksityishenkilö voivat myös huolehtia haudasta. Haudan hoidosta huolehtiminen ei tuota hautaoikeutta hoidettavaan hautaan. Tarvittaessa tällaisessa tilanteessa laaditaan seurakuntayhtymän ja haudan hoidosta vastaavan tahon välille sopimus, jossa sovitaan toimintatavat.

Hautainhoitorahaston vastuulla on omaisen tilaaman hoitosopimuksen mukaiset työt. Hoitosuunnitelmassa on kuvattu erilaiset haudanhoitovaihtoehdot. Sopimushaudan hoitoon kuuluu esimerkiksi kukkahoitojen osalta kukkapesän kunnostaminen ja lannoitus, kukkien istutus, kastelu ja kuihtuneiden kukkien nyppiminen. Hautainhoitorahaston töitä ovat myös istutusalueen kanttaus sekä haudan nurmikonleikkuu ja loppusiistintä kukkapesän ympäriltä ja rikkaruohojen kitkeminen. Reunakivellisen haudan pinnahoito käsittää nurmihoidon tai pintahiekan kunnossapidon reunakivien rajaamalla alueella. Hoitokauden päättyessä hoitosopimukseen kuuluu myös seurakunnan istuttamien kukkien poisto ja hauta-alueen siistiminen.

Ainaishoitojen hoitotavan täsmentäminen

Hautausmaiden hoitosuunnitelmassa otetaan kantaa myös ainaishoitosopimusten hoidon toteuttamiseen. Uuteen hoitosuunnitelmaan on kirjattu, että ainaishoitosopimuksissa yksivuotiset kesäkukat korvataan vuodesta 2027 alkaen monivuotisilla perennoilla. Kaikille ainaishoitohaudoille, joille on istutettu yksivuotiset kesäkukat istutetaan jatkossa monivuotiset kukkakasvit eli perennat.

Ne haudat, joilta vuoden 1978 päätöksellä lopetettiin kesäkukkahoidot, pidetään tehty päätös ennallaan, eli niille ei uudestaan tuoda kukkahoitoja takaisin. Kaikilla ainaishoitohaudoilla jatkuu vähintään haudan pinnan hoito. Ainaishoitosopimuksia ei siis olla seurakuntayhtymän puolesta päättämässä. Ainoastaan kukkahoidon kukat vaihtuvat monivuotisiin kukkakasveihin eli perennoihin.

Kesäkukat yleistyivät hoitohaudoilla vasta 60-70-luvuilla. Sitä ennen monivuotiset kukkakasvit eli perennat ovat olleet yleisesti käytössä hoitohautojen istutuksissa, myös nyt kyseessä olevilla ainaishoitohaudoilla.

Osaan ainaishoitosopimuksista on kirjattu eritasoisia velvoitteita hautamuistomerkkien puhdistuksiin ja pesemisiin, kivien tekstien kultauksiin/maalauksiin sekä muistomerkkien ja reunakivien oikoimisiin sekä muiden hautarakenteiden kunnostuksiin liittyen.

Haudoilla olevat hautamuistomerkit ovat hautaustoimilain mukaan omaisten hoitovastuulla (pl. yhteismuistomerkit)

14 § Hautamuistomerkit (Hautaustoimilaki 457 /2003):

Hautaoikeuden haltija päättää haudalle sijoitettavista hautakivistä ja muista muistomerkeistä. Muistomerkin tulee olla hautausmaan yleiskuvaan sopiva eikä se saa loukata vainajan muistoa tai hautausmaan arvokkuutta. Muistomerkin hyväksyy hautausmaan ylläpitäjä.

Ainaishoitosopimusten hoitotavan täsmentämisen yhteydessä esitetään, että Helsingin seurakuntayhtymä luopuu kaikista ainaishoitosopimukseen kirjatusta hautamuistomerkkeihin liittyvistä kunnostustoimenpiteistä.

Luopuminen koskee kaikkia niitä ainaishoitosopimuksia, joihin on kirjattu seurakuntayhtymälle kuuluvia hautamuistomerkkien kunnossapitovelvoitteita. Jatkossa myös kaikilla ainaishaudoilla omaiset vastaavat hautaustoimilain mukaisesti kaikista haudalle sijoitettavista hautakivistä ja muista muistomerkeistä.

Aikataulu

Hautausmaiden hoitosuunnitelman on tarkoitus astua voimaan heti yhteisen kirkkovaltuuston pöytäkirjan allekirjoittamisen jälkeen ja ainaishoitojen hoitotavan muutos otetaan käyttöön hoitokaudesta 2027 alkaen.

Yhteisen kirkkovaltuuston päätös kuulutetaan Helsingin seurakuntayhtymän internet-sivuilla ja hautausmaiden ilmoitustauluilla.

Vaikutusten ja riskien arviointi

Hautausmaiden hoitosuunnitelmassa on huomioitu ympäristö- ja vastuullisuusnäkökulmat. Hautaustoimen juuri valmistuneen vastuullisuussuunnitelman lisäksi toimintaamme ohjaa Kirkon ympäristödiplomi ja on tarkoituksenmukaista toimia näiden arvojen ja ohjelmien mukaisesti.

Ainaishoitojen hoitotavan täsmentäminen yksivuotisista kesäkukista monivuotisiin perennoihin on vastuullinen vaihtoehto, jolla vähennetään mm. kasvihuonepäästöjä, energiankulutusta ja materiaalimenekkiä. Monivuotiset kasvit lisäävät hautausmaan monimuotoisuutta, ekologisuutta ja lajikirjoa mm. lisäämällä pölyttävien hyönteisten määrää

Asiassa ei ole tarpeen tehdä lapsivaikutusten arviointia.

Toimivallan perusteet

Hallintosäännön 3 luvun 1 § 1 momentti

Kirkkolaki 3 luku 10 §

Lisätiedot

Kiinteistöjohtaja Osmo Rasimus

p. 09 2340 2700, osmo.rasimus@evl.fi

Jakelu